

Jo, så här sade de faktiskt

Som en service till läsekretsen vill Svensk Tidskrift här ge en kort inblick i några riksdagsledamöters själsliv. Replikerna nedan är några av de mer intresseväckande inläggen ur riksdagens snabbprotokoll från den 12 maj i år, då man i kammaren debatterade socialutskottets betänkande 2003/04:SoU8, Rökfria serveringsmiljöer m.m. (prop 2003/04:65). Ledamöternas repliker är således inte återgivna i sin helhet. Men ordagrant. De rökrum som diskuteras är sådana som restaurangerna skall få inrätta efter att rökning på samtliga svenska restauranger och barer förbjuds den 1 juli nästa år. Det enda parti som motsatte sig rökförbud var moderaterna. Vidare kommentarer förefaller överflödiga.

Gabriel Romanus (fp):

► Fru talman! Om riksdagen bifaller förslaget om rökfria serveringsmiljöer är det en stor dag för det svenska folkhälsoarbetet.

► Likaväl som det finns restaurangägare som vill locka med rökfri miljö så finns det också de som faktiskt inte har kraft att införa rökfritt, och då blir det så, både för personalen och för dem som vill gå ut och äta i ett sällskap där det röks eller sitta vid bordet intill där det röks, att de inte får denna frihet, rökfriheten.

► I fråga om en detalj tycker vi att man bör ha ett något mjukare handlag än regeringen har visat. Regeringen säger att man inte får ta med sig någonting in i det här rökrummet, inte ens en kopp kaffe, som ju för många är en viktig kombination med den där cigaretten efter maten. Vi tycker att det borde vara möjligt att göra det, och vi föreslår en teknisk lösning som regeringen faktiskt hade valt i lagrådsremissen, nämligen att man inte skriver om detta i lagen utan att det får överlåtas till myndighetstillämpningen.

Jag kan nämna att i det företag där jag jobbat ett antal år införde vi rökfritt i lunchrummet. Då införde vi just ett rökrum intill dit man kunde ta med sig kaffekoppen. Jag tror att det bidrog till att den reformen togs emot väl i det företaget. De anställda där var inte konstigare än andra människor. ■

Ulrik Lindgren (kd):

► Nästa naturliga steg kan kanske bli att ta bort även det rökrum som tilläts i dagens förslag till beslut.

► Ju fler miljöer som är rökfria, desto bättre även för rökarna. De får en stödjande miljö för att kunna hitta en väg ut ur tobaksberoendet.

► Jag anser att alla vi som uppträder som opinionsbildare har ett ansvar för att tala positivt om detta förbud, gärna i frihets- och möjlighetstermer. Frihet att få gå på restaurang utan att hosta sig igenom maten eller ölen.

► I min världsbild kommer förbudet att understödja möjligheten för den enskilde att ta ställning. ■

Gunilla Wahlén (v):

► Alla blir vinnare när rökfria miljöer införs. Men framför allt är det personalen som blir befriad från en rökig arbetsmiljö.

Själv började jag, liksom många andra av mina arbetskamrater, så smått att röka i sköljen som nittonåring på min första arbetsplats på ett sjukhus.

Som sjuksköterskelev var jag tvungen att vistas med patienterna i rökrummet på Beckomberga. Det var ju där jag skulle få tillfälle att lyssna på och prata med pati-

enterna. Det var många timmar som man tillbringade i rökrummet där. Jag var till och med som narkosköterskelev på thoraxoperation, alltså där man opererar hjärta och lungor, med om att vi hade rökrum och rökte där och att somliga läkare kom in i operationssalen med en cigarett i handen.

I mitt hemlän Västernorrland införde vi rökförbud för 16 år sedan – ”Rökfritt landsting”. Visst var det oro, och visst gav det arga protester. Men i dag är det helt självklart att ingen röker i vårdrum, på sjukhus, på vårdcentraler, i skolor, under konferenser och isammanträdesrum.

 ▶Vi föreslår i betänkandet att det inte ska vara tillåtet att ta med sig sin kaffekopp in i rökrummet på kaféet eller i restaurangen. Jag ser två starka skäl till det. Ett är att personalen inte tvingas att återkommande hämta disk och rengöra borden i rökrummet när det sitter rökare där. Rökaren själv kommer att tillbringa betydligt kortare tid i rökrummet, och det ser jag som betydelsefullt just för ungdomar på ett kafé.

Om man kan ta med sig kaffekoppen in följer de ickerökande kamraterna med in i rökrummet och sitter där hela eftermiddagen.

 ▶Nu är det dags att gå vidare och skapa fler rökfria zoner. Gravida, barn, tonåringar, småbarnsföräldrar, allergiker och allmänhet ska få bättre tillgång till en helt rökfri vardag.

Vänsterpartiet har i en motion föreslagit att alla offentliga miljöer ska granskas för att se vilka förutsättningar det finns att skapa rökfria områden. Sådana områden kan vara lekplatser, utomhusbad, anlagda parker, sommarfestivaler och områden som ska vara tillgängliga för särskilt barn och ungdomar, men även för oss som vill ta en promenad för att njuta av naturen i parken. ■

Gabriel Romanus (fp):

▶Personalen måste ju någon gång vistas i detta rökrum, om inte annat för att städa och ta ut askkoppar och liknande. Om de då fick ta ut en eller annan kaffekopp skulle det väl inte vara hela världen. Men om det skulle visa sig vara nackdelar kan man ändra på det med det förslag vi har.

Det är mycket möjligt att det senare blir så, som Ulrik

Lindgren var inne på, att nästa steg är att helt och hållet ta bort rökrummen, om det visar sig att de inte är viktiga eller att det inte finns något större behov av dem, och man kan vara mogen för att ta ytterligare ett steg. Jag tror inte att det är så dumt, även om rökarna är en minoritet i vårt samhälle i dag, att visa ett mjukare handlag, en viss förståelse för att detta av en del kan uppfattas som en frihetsinskränkning. Det skulle man kunna göra med vårt förslag. Det betyder inte att jag är negativ till lagens huvudlinje. Tvärtom tror jag att det är viktigt att vi fattar beslut om rökfria miljöer. Men här var det inte frågan om en rökfri miljö, utan frågan om den ska vara kaffe-fri. ■

Gunilla Wahlén (v):

▶När det gäller om man ska få ta in kaffekopp eller någonting annat i rökrummet anförde jag några skäl mot det. Om man är på en restaurang är man en gäst som när man har ätit middag tar med sig sin kaffekopp in i rökrummet och sitter där. Sedan kommer andra gäster in, och man går ut. Då räknar jag med att det är personalens arbetsuppgift att ta ut det som jag har lämnat efter mig. I en personalmatsal finns det helt andra regler. Där ska man plocka upp efter sig och ta med koppen ut. Annars blir det diskussion på personalmötet om att man inte plockar ut koppen och att det inte finns personal som gör det. Det innebär att det i en miljö som en lunchrestaurang är lättare att få folk att ta med sig sina grejer ut. Men på en restaurang förväntar man sig att det är personalen som plockar ut det. Då måste de gå in där regelbundet, i den extremt rökiga miljön, för att hämta det. Det kan vara de gravida kvinnorna, som jag pratade om, som måste gå in där.

Jag tog också upp den del som gällde ungdomarna och kaféerna, att risken är stor att de går just till rökrummet på kaféet. Man har ju rätt att gå in där även om man inte är rökare. Då sitter man där med koppen hela eftermiddagen. Har man inte koppen med sig går man ut när man har rökt sin cigarett.

Plågan verkar inte vara så stor på vare sig flyg eller tåg. Man rusar ju inte ut på perrongen därför att man inte har fått röka under en timme på tåget innan det har kommit till järnvägsstationen. ■

Kerstin-Maria Stalin (mp):

► Fru talman! Det här är inte en så hemskt uppskakande debatt för vi tycker så lika. Det är tur att Gabriel Romanus har lite extra kaffekoppar och att Axel tycker som han tycker. Det livar ändå upp lite. [”Axel” är moderata ledamoten Carl-Axel Johansson: se nedan].

► Det är endast en part som förlorar på ett rökförbud och det är tobaksindustrin.

► Det tycker jag att du glömmer bort, Gabriel Romanus, när du pratar om att ta med sig kaffekoppen och sedan gå tillbaka. När man har suttit i ett rökrum har man alltid rök omkring sig, i håret och i kläderna. Man luktar rök och man sprider också rök omkring sig.

► Det lutar åt ett bra beslut i dag, hoppas jag. Men lite längre hade vi kunnat gå, och naturligtvis då syfta mot att inte ha rökrum heller. Det har varit lite snällt slingrande kanske. Men där är det nog med snällhet, tycker jag. Så snälla som när det gäller detta med kaffekoppar ska vi inte vara.

Jag yrkar bifall till reservation 2, om rökförbud på offentlig plats. Personligen – alldeles personligen – dristar jag mig till att önska att vi skulle göra som landet Bhutan. De vill nämligen förbjuda cigarettförsäljning. Men det är en personlig önskan. Jag har också en personlig bekännelse angående tron på förbud. När jag blev anställd på ungdomsmottagningen 1980 fick vi inte röka, vi som jobbad där. Jag rökte. Men jag ville så himla gärna jobba där.

Det var en så bra arbetsplats. Vi fick inte heller stå på trappan och röka, för det såg för illa ut. Det var bara att lägga av. Det var en personlig bekännelse. ■

Martin Nilsson (s):

► Fru talman! Efter att fem talare har varit uppe och sagt ungefär de saker som jag tänkt säga är handlingsutrymmet begränsat. Låt mig bara säga några korta saker. Jag tror att detta är en lag som i likhet med väldigt många andra lagar som vi har sett på tobaksområdet, och beslut på tobaksområdet, om ett antal år kommer att te sig fullständigt naturligt. Den kommer över huvud taget inte att vara ifrågasatt.

► Så det är väl kanske i dag som man ska skrämmas med ord som ”förbudslag” och ”förbudssamhälle”, för om ett antal år kommer sådana ord att ha väldigt liten relevans i folks tänkande.

Är detta då en förbudslag? Är detta en lag som förbjuder människor att använda tobak, att röka cigaretter? Nej, det är det inte.

► Kring denna politik finns det i denna kammare i dag en bred uppslutning. Det är bra. Det är bara Moderaterna som skiljer ut sig, och det är inget nytt. Moderaterna har gjort det till en vana att vara emot konkreta insatser på tobaksområdet. Man var emot åldersgräns. Man är nu emot rökförbud på krogen.

Varje gång insatser kommit upp har man sagt nej till föreslagna åtgärder och i stället pratat om frivillighet och mer information, väl medveten om att båda dessa vägar faktiskt har prövats, varit en viktig del av politiken och visat sig förvisso viktiga men ändå otillräckliga för att uppnå målen.

Moderaternas politik handlar uttalat om att marknaden ska få styra. I Moderaternas egna texter handlar det om att det är rökfria kunder som ska kunna styra utbudet mot mer av rökfria alternativ. Men lika mycket handlar ju marknaden om en utbudssida. Det handlar naturligtvis om tobaksindustrins rätt att sälja tobak och om restaurangnäringens rätt att sälja alkohol och tobak tillsammans, allt på bekostnad av de anställdas arbetsmiljö. Marknaden och ekonomiska vinstintressen före människan – är det någon som är förvånad? ■

Carl-Axel Johansson (m):

► Martin Nilsson säger att man efter fem eller tio år kommer att ha en acceptans för det här och att det inte längre kommer att vara någon debatt om detta.

Det är traditionell socialdemokratisk politik. Man inför ett förbud och skapar en acceptans efter det att det genomförts. Den långvariga regeringsmakten ger förutsättningar för utnöttningsmetoden. ■

Urval och kommentar: Klas Östman

